

ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛЙ, ФАН ВА
ИНОВАТСИЯҲОИ RESPUBLIKAИ

ЎЗБЕКИСТОН

ДОНИШҒОҲИ ДАВЛАТИИ
САМАРҚАНД

БА НОМИ ШАРОФ РАШИДОВ

Ба рўйхат гирифта шуд:

№ ДБ-60230100-3.07

«2» 10 соли 2024

“ТАСДИК МЕНАМОЯМ”

Ректори ДТС

Р.И. Халмуратов

соли 2024

ДАСТУРИ ТАЪЛИМЙ
аз фанни
СОТСИОЛИНГВИСТИКА

Соҳаи дониш:	200 000	- Соҳаи санъат ва фанҳои гуманитарӣ
Соҳаи таълим:	230 000	-Забонҳо
Равиши таълим:	60230100	-Филология ва омӯзиши забонҳо (забони тоҷикӣ)

Фан/Коди модул SOTI3006		Соли хониши 2026-2027	Семестр 6	ECTS-Кредитҳо 6	
Фан/ Намуди фан: Мачбури		Забони таълим Тоҷикӣ		Ҳаҷми соатҳои ҳафтаина дарс 6	
1	Номи фан	Машғулоти аудиторӣ (соат)		Таълими мустақил (соат)	Ҷамъи сарборӣ (соат)
	Сотсиолингвистика	72		108	180

Мақсад фан (МФ)	
МФ1	I. МАЗМУНИ ФАН Мақсад аз омӯхтани фанни сотсиолингвистика бо назардошти масъалаҳои табиати иҷтимоии забон, алоқамандии забон ва ҷамъият, вазъиятҳои лисонӣ, таснифоти функционалии забон, омилҳои асосии сотсиолингвистика, навъҳои сотсиолингвистика ва таърихи он, омӯхтани афкори забоншиносии гузашта ва имрӯза барои дарк намудани худшиносӣ инчунин масъалаҳои саводхонӣ дар сотсиолингвистика тартиб дода шудааст. Вазифаҳои фан ба мутахассисон - филологҳои тоҷик, ки дар каламрави Ёзбекистон бо кори тадрису тадқиқи илмӣ машғуланд, дар бораи масъалаҳои забоншиносии иҷтимоӣ маълумот додан аст. Барои мутахассисони ҷавон доир ба ҳолати сотсиологӣ забон, сохторҳои забонӣ, вазъияти ҷамъиятии забон, шеваҳои иҷтимоӣ, омезиши забонҳо маълумот додан ва бо навъҳои сотсиолингвистика ва муаммоҳои он ошно намуда, хусусиятҳои сотсиологӣ забонро омӯзонидан буда, фани муҳим ба шумор меравад.

Мазмуни фан	
II. ҚИСМАТИ АСОСИИ НАЗАРӢ (машғулоти маърузавӣ)	
II.1. Ба таркиби фан мавзӯҳои мазкур дохил мешавад:	
Шакли машғулоти: маъруза (М)	
М1	Мукаддима. Объекти омӯзиш ва асосҳои назарии фан. Истилоҳи сотсиолингвистика ва пайдоиши он. Предмети асосии сотсиолингвистика, мақсад ва вазифаи фан. Масъалаҳои асосии омӯзиш. Мавқеи сотсиолингвистика дар рафти фанҳои омӯзишӣ ва ҳоссаҳои он. Ҷараёнҳои сотсиологӣ дар забоншиносӣ. Тафовути сотсиологӣ забон ва сотсиолингвистика. Ба вучуд омадани сотсиолингвистика ва шаклгирӣ ва ривҷёбии он.

	Алокаи фанни мазкур бо фанҳои дигар. Онтологияи забон. Билингвизм ва намудҳои он. Диглоссия. Таснифоти функционалии забон. Вазияти лисонӣ ва намудҳои он. Сифати забон ва ҷамъият. Сифати забони Ӯзбекистон ва даврандози он. Методҳои сотсиолингвистӣ.
M2	Муносибати забон ва ҷомеа. Сабабҳои пайдоиши илми ҷомеашиносӣ Забон ба ҷамъият ва аъзои он бетафовут хизмат мекунад. Ба ҳамин сабаб забонро аз қабилӣ ҳодисаҳои ҷамъиятӣ медонанд. Забон воситаи ифодаи шуури ҷамъиятӣ. Ба забон таъсир расонидани соҳти ҷамъият. Дар забон инъикос ёфтани дифференсияи ҷамъиятӣ. Инъикос ёфтани тағйироти демографӣ дар забон. демография (demos - халқ, graphos - навиштан). Ба забон таъсир расонидани ҳодисаҳои азнавсозӣ. Роли ҷамъият дар эҷод ва ба шакл даровардани забон.
M3	Алокаи сотсиолингвистика бо фанҳои дигар: диалектология, психолингвистика ва этнолингвистика Робитаи забоншиносӣ иҷтимоӣ бо иқтисод, фалсафа ва мантик аст. Робитаи забоншиносӣ иҷтимоӣ бо таърих, этнография ва фарангшиносӣ. Ҳар як ҳодисаи таърихи миллат, расму оин, тарзи зиндагии он дар забони он инъикос ёфтааст. Дар байни ҷузъҳои миллии фарҳанг забон дар ҷои аввал аст. Забон, пеш аз ҳама, ба фарҳанг мусоидат мекунад, ки ҳам василаи муошират ва ҳам василаи катъи ин муошират бошад. Дар натиҷаи омӯзиши нутқ, бо назардошти хусусиятҳои ҳам забонӣ ва ҳам этникӣ-этнографӣ, як соҳаи нави сотсиолингвистика - этносоциолингвистика ташаккул меёбад.
M4	Шеваҳои иҷтимоӣ ва хусусиятҳои он Сотсиодилект ва нутқ. Пайвастагии мулоқот бо забони инсон, лаҳҷа ва урфу одатҳо. Мутобиқшавӣ ба қаламрав, гурӯҳи иҷтимоӣ, ҷанбаи диахроникӣ, лаҳҷа, муносибати синхронӣ, одоб, меъёри минтақавӣ, афзалияти меъёрҳо, синф, майдон, жаргон, арго, вариант, инвариант. Диалект ҳамчун воситаи муоширати ашхоси бо ҷомеаи наздики минтақавӣ, иҷтимоӣ ё касбӣ истифода мешавад. Диалект ҳамчун аломати қавмӣ. Минтақаи диалектикӣ - ҳудуди пахншавии хусусиятҳои устувори диалектикӣ барои як қатор забонҳо. Муносибат ба лаҳҷаи худ ба лаҳҳои ҳамсояи худ ҳамчун нишонаи равшани огоҳӣ аз мансубияти ҳама гуна ҷомеа. Суханронии адабии шифохӣ ҳамчун сухани даҳонӣ расмӣ ва ғайрирасмӣ. Шеваҳои иҷтимоӣ ва хусусиятҳои он. Забони соҳавӣ, жаргонҳо, забони арго, жаргон ё аргои ягон гурӯҳи одамон. Муносибат ба тафриқаи байни онҳо. Ҳолати забон ва аҳамияти он. Диглоссия ва монологлоссия.
M5	Самтҳои муҳими ҷомеашиносӣ. Синхронӣ ва диахронӣ. Макро ва микро сотсиолингвистика

	Равияҳои асосӣ ва омилҳои муҳими сотсиолингвистика. Сотсиолингвистика ва сотсиологияи забон. Макро ва микросотсиолингвистика. Макро сотсиология бо масъалаҳои глобалии умумии ҷамъият қорбарӣ қунад, микро сотсиология инсон ва шавқмандии ӯро дар гурӯҳҳои алоҳида муайян меқунад. Олимони забоншинос дар хусуси сотсиолингвистикаи диахронӣ. Тамоюлҳои сотсиолингвистии забон. Ҷиҳати сотсиолингвистии муаммоҳои пайдоиши забон.
M6	Методҳои тадқиқоти сотсиолингвистика Методҳои сотсиолингвистика. Омодакунии маҷмӯи тадқиқотӣ. Азнавдида баромадани маҷмӯи ва баҳоидиҳӣ ба ҳолати қорбурди онҳо. Методҳои сотсиолингвистӣ як синтези усулҳо ва усулҳои дар забоншиносӣ ва ҷомеашиносӣ истифодашаванда мебошад, аз қабилӣ муайян ва таҳлили санадҳои гуфторӣ иҷтимоидошта, моделкунии фаъолияти нутқи иҷтимоии муайяншуда бо истифода аз қоидаҳои сотсиологӣ, пурсиш, мусоҳиба, таҷрибаҳои сотсиологӣ ва қорқарди натиҷаҳои онҳо бо истифодаи дастгоҳи омили математикӣ ва ғайра. Бо воситаи методи статистикаи математикӣ ва муқоисавӣ таъриҳӣ муайян намудани вазъи забон. Дастурҳои тадқиқотҳои сотсиолингвистика.
M7	Таъсири ҷомеа ба рушди забон. Лексика - ҷун сатҳи назарраси тағйироти иҷтимоӣ Дар вақтҳои охири омӯзиши тағйирёбии забонӣ дар маҷмӯи забонҳои гуногун аҳамияти бештар пайдо меқунад. аввалан, ҳуди забон ҳамчун як объект таҳқиқот дар раванди тағйир ва рушди ҳамешагӣ бо пайдоиши вариантҳои сурат меғирад. Вариатсия ҳамчун раванди истифода се намуди асосиро дар бар меғирад: расмӣ, семантикӣ ва функционалӣ.
M8	Омилҳои ривҷёбии забон ва нутқ. Таъсири омилҳои дохилӣ ва беруна ба таракқиёти забон Дар бораи сатҳҳои забон. Омилҳои рушди забон, омилҳои рушди нутқ, тамғаи нутқ, одоби суҳанронӣ, семантика, сохтори луғат, методология, рушди системаи забон. Таъриҳи қорбурди қайд қардем, ду омил асосии рушди забон маҷмӯи омилҳои дохилӣ, омилҳои беруна. Омилҳои дохилии рушди нутқ инҳо дохил мешаванд: ҷамъият ва сиёсати забон дар ҷомеа.
M9	Онтологияи забон дар ҷомеа. Шаклҳои маҷмӯи забон: Забонӣ адабӣ, диалект ва сотсиолект Онтологияи забон. Ҷамъамеашиносии лисонӣ(забонӣ). Аломатҳои забонӣ. Меъёри забон. Мулоқоти нутқӣ, мулоқот, муомила, санад. Нақши иҷтимоӣ. Иҷтимоишавии лисонӣ. Забон ва омӯзиши он дар мулоқоти нутқии ҷамъият. Системаи иҷтимоӣ-коммуникатсионӣ.

	Кодекси забоншиносӣ. Соҳан истифодаи забон. Забони адабӣ. Диалект (лаҳҷа). Сотсиолект (арго, жаргон, сленг). Койне. Забони гуфтугуӣ. Интерференсия.
M10	Самттирии иҷтимоӣ ва социалингвистикӣ. Мақтаҳои ҷомеашиносӣ. Самттирии иҷтимоӣ ва социалингвистика. Забоншиносии система. Ҷанбаҳои иҷтимоии забон. Соссиор асосгузори забоншиносии система мебошад. Таълимоти А.Шлейхер. Забонҳои ҷудогона-аморфӣ. Пайвасти забонҳо. Забонҳои флектикӣ. Аз сухан ба забон, аз забон ба сухан гузаштан. Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ. Социалингвистика раванди нутқи мустақим, раванди истифодаи самарабахши забон мебошад.
M11	Вазъияти лисонӣ ва навъҳои он. Воситаҳои забонӣ Вазъияти забонӣ. Вазъиятҳои лисонии экзоглосс ва эндоглосс. Сиёсати забон ва ба нақша даровардани забон. Баррасии вазъи забон ва сиёсати давлатӣ дар бораи забон дар Ўзбекистон ва хориҷи кишвар. Дар ин гуна пажӯҳишҳои муаллиф сухан аз хусуси марҳалаҳои паси-саркардаи Ўзбекистон дар самти сиёсати давлатӣ дар бораи забон, вижагиҳои ҳар кадоме аз чунин марҳилаҳо, ҷараёни дар амал татбиқ шудани Қонуни забон, сабабҳои то ҷое дарк нашудани моҳияти ин Қонун дар Ҷумҳурии Ўзбекистон дар марҳилаҳои алоҳида, сабабҳои дар адвори муайян ба иҷро нарасидани бандҳои муайяни он, ҳадаф ва вазифаҳои гуногун доштани чунин сиёсат дар ҳар кадоме аз марҳалаҳо, ду ҷанбаи муҳими сиёсати забонӣ, дорои вижагиҳои умумӣ доштани баъзе марҳалаҳо бо ҳамдигар.
M12	Забон ва контакт. Диглоссия ва билингвизм. Билингвизм ва намудҳои он Билингвизм ва маданияти забон. Мушкилоти воридшавӣ ба муҳити хориҷӣ ва дузабонагӣ. Забон воситаи алоқа аст. Намуди забонҳои давлатӣ ва татбиқи онҳо дар заминаи монолингвализм ва билингвизм. Намуди ҳолатҳои забонӣ ва дузабонӣ. Намудҳои билингвализм: билингуализм аз таваллуд, аз кӯдакӣ, билингвизмҳои байниминтақавӣ ва интерференсия, билингвизми иҷтимоӣ ва илмӣ-бадеӣ. Дузабонагӣ ва таҷрибаи корбурди он дар ҷамъият.
M13	Сохтори таркибии муошират. Структураи дискурс. Мавқеи суханвар ва санъати гуш кардани шунаванда Адресант, муошираткунанда, адресат, пресупазитсия, стратегия ва тактика, матн, вазъият, дискурс, мақсади коммуникативӣ. Структураи дискурс ва мақсади хабар. Дар муносибати дискурс ҳаракати алоқа-хабар ва таъсири он мавқеи алоҳида дорад. Дар дискурс вазифаи забон ба воситаи ақшҳои муайян нутқ зоҳир мегардад. Стратегияи ақш нутқи дохилӣ. Таҷваққули воқидҳои забон. Ҷаҳони муошират.

	Намудҳои муошират аз рӯи сатҳи фарҳангӣ, вазъи иҷтимоӣ, ҷинс, синну сол, касб, тамос, фосилаи ғўянда ва шунаванда.
M14	Воситаҳои паралингвистӣ ва экстралингвистӣ дар ҷараёни муошират Воситаҳои паралингвистӣ дар нутқ. Воситаҳои экстралингвистӣ дар нутқ. Нақши воситаҳои паралингвистӣ ва экстралингвистӣ дар муошират. Меъёр дар суҳан. Хусусиятҳои воситаҳои ғайришахсӣ. контекст, раванди нутқ, воситаҳои лингвистӣ, ҳадафи суҳан, меъёр, мотив, шароити суҳанронӣ, ҳадафи суҳан, ваҳдати забон, рафтор дар воситаҳои паралингвистӣ. Паралингвистика (юн."para" лингвистика-забоншиносӣ). Воситаҳои паралингвистӣ як намуди падидаҳои экстралингвистӣ мебошанд.
M15	Сотсиолингвистика ва урф-одатҳои мардумӣ дар Ўзбекистон ва урф одатҳои мардуми ҷаҳон Сотсиолингвистика илмест, ки урфу одатҳои тоҷиконаро меомӯзонад. Забоншиносии иҷтимоӣ, забоншиносии анъанавӣ, типология, лаҳҷа, забони адабӣ, фарҳанги нутқ, урфу одатҳо, рафтори муошират, рӯҳия, идеологияи маънавияти миллии тоҷик. Забоншиносии иҷтимоӣ кӯшиши эҷоди типологияи забонро дорад. Омилҳои дохилӣ ва берунӣ рушди забон ва урфу одатҳои миллий. . Забон илова бар вазифаи асосии муоширати байни мардум, оинаест, ки таҷрибаи ҳаёт, урфу одатҳо, ҳислати миллий ва ҳатто сатҳи дониши мардумро инъикос мекунад.
M16	Сиёсати забон. Рушди забони миллий ва маънавият дар ҷомеа Сиёсати забон ҳамчун як намуди таъсири бошууронаи давлат ба фаъолияти забон дар ҷомеа. Самтҳои сиёсати забон: интиҳоб ва муайян кардани мавқеи забони давлатӣ. Меъёрҳои интиҳоб (аҳолии автохтоникӣ, шумораи баромадкунандагон, нуфузи забон, бетарафии забон). Муайян намудани мавқеи забонҳои дигар нисбат ба забони давлатӣ. Забон ҳамчун рамзи этникӣ, миллий ва иҷтимоӣ. Забон ва ҳукуки инсон. Қонунҳои забон.
III Тавсия ва нишондодҳои оиди машғулоти амалӣ: амалӣ (А) Мавзӯҳои машғулоти амалӣ аз рӯи фанни мазкур дар қарори зайл аст:	
A1	Мафҳумҳои асосии сотсиолингвистика
A2	Мавҷудияти иҷтимоӣ ва рушди забон
A3	Шеваҳои иҷтимоӣ ва хусусиятҳои он
A4	Сотсиолингвистикаи синхронӣ ва диахронӣ
A5	Макро ва микро сотсиолингвистика
A6	Методҳои таҳлили сотсиолингвистӣ
A7	Нутқи шифохӣ ва ҳаттӣ. Ҷанбаи иҷтимоии муоширати шифохӣ

A8	Забони адабӣ, диалект ва сотсиолект
A9	Мактабҳои ҷомеашиносӣ
A10	Билингвизм ва намудҳои он
A11	Мавқеи суҳанвар ва санъати ғӯш қардани шунаванда.
A12	Қалимаҳои ҳосса дар сотсиолингвистика (жаргон, аргó ва сленг+)
A13	Қойне дар сотсиолингвистика
A14	Таснифи функционалии забон
IV. Шакли машғулóт: семинарӣ (C)	
C1	Тағйирёбӣ ва меъёри забони адабӣ. Мавқеи забони адабӣ ва забони ғуфтугӯй дар ҷамъият
C2	Дигаргунҳои иҷтимоӣ ва забонӣ дар ҷамъият. Фарқияти иҷтимоии забон ва эволютсияи он
C3	Омезиши забонҳо ва таҷаккули забони муошират
C4	Семантика ва мутобиқати вохидҳои забонӣ
C5	Муаммоҳои сотсиолингвистӣ. (Анъанаҳои забоншиносии гетерогенӣ)
C6	Экзоглоссия ва эндоглосс дар сотсиолингвистика
C7	Масъалаи таълим дар ҷомеашиносӣ
C8	Интерференсия дар забон
C9	Самтҳои тадқиқоти ҷомеашиносӣ
C10	Асосҳои ғайрилингвистии ҷомеашиносӣ: ҷомеашиносӣ, психологияи иҷтимоӣ, демография
C11	Хусусияти забонии мафҳумҳои социологӣ.
C12	Ибораҳои фразеологӣ дар сотсиолингвистика
C13	Донистани забон ҳамчун як мушкилоти ҷомеашиносӣ
C14	Демография чун фанни ёрирасони ҷомеашиносӣ
C15	Қалимаҳои ҳосса дар сотсиолингвистика (жаргон, аргó ва сленг+)

V Таълими мустақилона ва қорҳои мустақилона
Аз рӯи фанни “Сотсиолингвистика” мавзӯҳои зерин пешниҳод қарда мешавад:

№	Мавзӯҳои қори мустақилона
1.	Муҳокимаи китоби Усмонова Ш ... Социолингвистика.
2.	Замон ва таълим дар тасвири “Ёддоштҳо”-и С.Айнӣ (қисми 1 ва 2)
3.	Забон ва фарҳанг
4.	Аргó ва забони адабӣ. Нақши жаргонҳо дар забони адабӣ.
5.	Оини давлатдорӣ ва вижагиҳои сотсиолингвистӣ дар “Шоҳнома”-и Фирдавсӣ
6.	Сленг ва ғуфтори мардуми шаҳринишин.
7.	Ватӣи замон ва ҳолати иҷтимоиро дар асоси 3 то ғазали Ҳофиз шарҳ диҳед.
8.	Сифати забонӣ дар Ёзбекистон. Ёътибор ба урфу одат ва анъанаҳои

	милли халқҳои Ўзбекистон.
9.	Демография ҳамчун фанни ёрирасони ҷомеашиносӣ (терминҳои демографӣ аз адабиёти ҷаҳон)
10.	Омилҳои зухури дузабонӣ ва бисёрзабонӣ.
11.	Навъҳои забонҳои минерал (лингва франка, койне, пичин)
12.	Манбаъҳои этногенез - маълумот аз фолклористика, психология, мусиқология, палеогеология, палеоботаника, арзёбии манбаъҳои забонӣ барои сатҳҳои гуногуни забон.
13.	Забон ва масоили гендерӣ, тафовут дар забони мардону занон.
14.	Мақоми забонҳо дар ҷомеа (аз забони байналмилалӣ то забони матрук)
15.	Забон, фарҳанг ва дин.
16.	Забон, хат ва ҷомеа
17.	Омезиши забонҳо.
18.	Сабабҳои вомпазирии забонҳо ва ҳодисаи инкорнопазир будани вомпазирӣ

Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии мавзӯҳои қори мустақилона доир ба масъалаҳои забоншиносии иҷтимоӣ, муаммоҳои асосӣ ва усули тадқиқи онҳо, забон ва ҷамъият, масъалаи бехтар ифода намудани фикр шиносо намуда, тағирёбии забонӣ дар маводи забонҳои гуногун аҳамияти бештар пайдо мекунад ва дар асоси асарҳои бадеӣ мустаҳкам карда мешавад.

Дар асоси аз худ намудани мавзӯҳои мазкур донишҷӯён аз вазъияти забонӣ, вазъиятҳои лисонии забоншиносии иҷтимоӣ, экзоглосс ва эндоглосс, сиёсати забон ва ба нақша даровардани забон, баррасии вазъи забон ва сиёсати давлатӣ дар бораи забон дар Ўзбекистон ва хориҷи кишвар, қонуни забон, сабабҳои то ҷое дарк нашудани моҳияти ин масъала маълумоти назарӣ пайдо мекунад.

3.	VI. Натиҷаҳои омӯзонидани фан (компетенсияҳои ташаккулёбанда) Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии фан: • Дар заминаи баррасии сотсиолингвистика ва таъсиррасонӣ ба ҳиссиёти донишҷӯён ба ташаккули шахсияти барқамолӣ нақшаҳои фасеҳбаён соҳибсалиқа кӯмак расонидан; вазъи иҷтимоии забонро дуруст дарк кардан, дар бораи алоқамандии забону ҷамъият, мақсад, моҳият ва муаммоҳои он, инкишофи тадриҷии мавқеи забон дар ҷамъият ба <i>масъавуроти мусоии соҳиб бошанд</i>; • оиди қонуниятҳои дохилӣ ва инкишоф, омилҳои ташаккули он, дараҷаи тадқиқи сотсиолингвистика ва инкишофи сифативо миклории он <i>маълумоти назарӣ дошта бошанд</i>;
----	---

	• донишҳои назарии онди фанни мазкур ҳосилкардари <i>дар амал тадбиқ карда тавонанд</i>; • дар бораи равобиту пайвандҳои забони тоҷикӣ бо забонҳои халқҳои дигар дар чараёни таълими фан истифода намудан; бо тадқиқотҳои илмӣ фанни мавриди назар комилан ошноӣ доштан ва дар фаъолияти касбӣ аз онҳо самаранок истифода намуда, <i>малака ҳосил намоянд</i>; • дар таҳлили матн аз ҷиҳати таърихи забон маълумоти кофӣ ҳосил намудан ва онро дар амалиёти ҳаррӯза ба <i>таҷрибаи кофӣ соҳиб шудан</i>.
4.	VII. Методҳо ва технологияҳои таълим: • маъруза • кейс-стадиҳои интерфаъл; • семинар (сӯҳбат, мушоҳида, мунозира, нутқ кардан, мантиқан фикр кардан, саволу ҷавоби тезкор); • бо гурӯҳҳо кор кардан; • тақдирот намудан; • лоиҳаҳои индивидуалӣ; • лоиҳаҳо барои ҷумла кардан ва бо ҷумла кор кардан.
5.	VIII. Талабот барои гирифтани кредитҳо: Пурра аз худ намудани мафҳумҳои назарӣ ва амалии фан, дуруст баррасӣ намудани натиҷаҳои таҳлил, иҷро намудани супориш ва вазифаҳо дар шаклҳои назорати ҷорӣ, марравӣ ва мушоҳидаҳои мустақилона доир ба чараёни омӯзиш, аз рӯи назорати нисбӣ супоридани кори хаттӣ.

6. АДАБИЁТИ АСОСӢ:

1. Аликулов З., Боймирзаева С. Социоллингвистика (ўқув-услубий кўлланма). – Самарканд: СамДУ нашри, 2010. – 96 б.
2. Беликов В., Крысин Л. Социоллингвистика. - М., 2001.
3. Гиёсов Н.И. Сӣ мақола. – Хучанд: Нури маърифат, 2014. – 300 сах.
4. Дадабоев Ҳ, Усмонова Ш. Хорижий сотсиоллингвистика. – Тошкент, 2014.
5. Речевое общение в условиях языковой неоднородности. -М., 2000.
6. Запарожец М.Н. Социоллингвистика. – ФГБОУ ВПО Тольяттинский государственный университет», - 2014.-139 стр
7. Сон. С. Этапы и процедура социоллингвистического анализа -Алматы, 2003.
8. Usmonova Sh., Bekmuhamedova N., Iskandarova G. Sotsiolingvistika. - Toshkent, 2014.

АДАБИЁТИ ИЛОВАҒӢ:

1. Авлакулов Я. Ономастик бирликларни социоллингвистик аспектда

- тадкиқ этниш хусусида // Тил ва адабиёт таълими, 2013. № 4. – Б. 30-32
2. Бегматов Э. Антропонимияни тадкиқ қилишнинг социолингвистик аспекти // Ўзбек тили ва адабиёти, 2011. № 4. – Б. 14-17
 3. Йўлдошев Б. Ўзбек тилидаги ономастик бирликларни социолингвистик аспектда ўрганишга доир // Ономастика (илмий мақолалар тўплами). 1-чиқиши. – Самарқанд: СамДУ нашри, 2013. – Б. 124-128.
 4. Кенжаева С.Э. Ўзбек антропонимларининг семантик ва социолингвистик тадкиқи. Филол. фан. номзоди. ...дисс. автореф. -Тошкент. 2011. - 24 б.
 5. Принципы и методы социолингвистических исследований. - М., 1989.
 6. Раджер Т. Белл П. Социолингвистика. -Москва. 1987.
 7. Сафаров Ш., Тоирова Г. Нуткнинг этносоциопрагматик таҳлили асослари. -Самарқанд. 2007. – 96 б.
 8. Швейцер А., Никольский Л. Введение в социолингвистику. - М., 1978
 9. Словарь социолингвистических терминов. Москва, 2006. -312 с.
 10. Тихонова Е.В. Социолингвистический подход к проблеме термина. Омский государственный технический университет.-2006.
 11. Хомутова Т.Э. Теория языковой вариативности: социолингвистический аспект. –Вестник ЮУрГУ. №11. 2005.
 12. Швейцер А., Никольский Л. Введение в социолингвистику. - М., 1978.
 13. Щербаков А.В. Проблема современной социолингвистики. - Красноярск: РИО КрасГУ, 2005. -28.

Адабиёти электронӣ:

14. <http://en.wikipedia.org/wiki/Sotsiolingvistika>.
15. <http://www.utpa.edu/faculty/mglazer/Theory/structuralism.htm>.
16. http://www.eng.fju.edu.tw/Literary_Criticism/structuralism.
17. tapemark. narod.ru
18. <http://www.hse.ru>
19. www.wekopedia.tj

	Дастури фан 24 августи соли 2024 тахти баённомаи рақами 1 дар шурои таълимӣ-услубии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов маъқул карда шудааст.
	Масъулон ба фан/модул: Х. Муртозоев – доктори фалсафа (PhD), муаллими кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои Шарқи хориҷаи ДДС ба номи Ш.Рашидов С.Мачитова – доктори фалсафа (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои Шарқи хориҷаи ДДС ба номи Ш.Рашидов
	Муқарризон: Раҳимқулов Ғ. - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD) дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷии ДДС ба номи Ш.Рашидов (tel: (90 2701675))

Н.Қаюмов - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD)
дотсенти Донишгоҳи педагогии Ўзбекистон ва Финландия (tel: (91) 314
46 18)

Гуруҳи корин масъул барои таҳияи дастурҳои фан ва супоришоти таълими
мустиқилона дар асоси фармони 301-иҷ донишгоҳ дар санаи 16 августи соли
2024:

Ранс:

А.Носиров

Мудири кафедра:

дтс. С.Хучакулов

Декани факултет:

проф. Ж.Элтазаров

Проректори 1-уми корхон

таълими ДДС ба номи Ш.Рашидов:

А.А.Солеев

Шароф Рашидов номидаги Самарқанд давлат университети тожик
филологияси ва хорижий Шарқ тиллари кафедраси доценти
С.Мажитованинг «Социолингвистика» фанидан тузилган фан
дастурига

ТАҚРИЗ

Тақдим этилган фан дастури бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандарти ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги меъёрий ҳужжатларнинг талаблари асосида тузилган.

Дастурнинг кириш қисмида муаллиф ўқитиладиган фаннинг мақсад ва вазифалари, шунингдек ўқитиш усуллари кўрсатган

«Социолингвистика» курси бугунги кунда тожик тили ва адабиёти мутахассислиги бакалавриат босқимида амал қилиб келмоқда. Ушбу фанни ўрганиш таълим стандарти олдимизга қўйган асосий мақсад ва вазифалардан биридир.

«Социолингвистика» тил ва жамият уртасидаги умумий муаммолар, тилшунослик фаннинг жамиятдаги ўрни, тилнинг ижтимоий моҳияти, тил ва жамият муносабати, лисоний вазият ва унинг турлари, билингвизм ва унинг турлари ҳақида муносабат билдиради. Шунингдек тил онтологияси, тилнинг функционал таснифлари, социолингвистиканинг тил билан жамият боғлиқлигига оид назарий масалаларни ҳал қилишдаги асосий фан сифатида амал қилади.

Дастурда «Социолингвистика» фани тожик тили ва адабиёти мутахассислигини тайёрлашда етакчи фанлардан бири эканлигини инобатга олиб, уни ҳар томонлама қамраб олиш мақсадида мавзуларнинг бир қисmini мустақил ишлашига тавсия этилган.

Муаллиф С.Мажитова томонидан тузилган «Социолингвистика» фани фан дастурини амалиётга жорий этиш тавсия қилинади.

Ғ.Раҳимкулов, филология фанлари
фалсафа доктори (PhD), СамДУ
тожик филологияси ва хорижий
Шарқ тиллари кафедраси доценти.

Шароф Рашидов номиндаги Самарқанд давлат университети
тожик тили ва адабиёти кафедраси ўқитувчиси С.Мажитованинг
«Социоллингвистика» фахридан тузган фан дастурига

ТАКРИЗ

Тақдим этилган дастур бакалавриатура таълим йўналиши талабалари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандарти ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги меъёрий ҳужжатларининг талаблари асосида тузилган.

Дастурнинг кириш қисмида муаллиф ўқитиладиган фаннинг мақсад ва вазифалари, шунингдек ўқитиш усулларини кўрсатган

«Социодингвистика» курси бугунги кунда тожик тили ва адабиёти мутахассислиги бакалаврият босқичида амал қилиб келмоқда. Ушбу фанни ўргатиш таълим стандарти қўйган асосий мақсад ва вазифалардан биридир.

«Социолингвистика» тил ва жамият уртасидаги умумий муаммолар, тилшунослик фанининг жамиятдаги ўрни, тилнинг ижтимоий моҳияти, тил ва жамият муносабати, лисоний вазият ва унинг турлари, билингвизм ва унинг турлари ҳақида муносабат бийдиради. Шунингдек тил онтологияси, тилнинг функционал таснифлари, социолингвистиканинг тил билан жамият боғлиқлигига оид назарий масалаларни ҳал қилишдаги асосий фан сифатида амал қилади.

Дастурда «Социолингвистика» фани тожик тили ва адабиёти мутахассислигини тайёрлашда етакчи фанлардан бири эканлигини инобатга олиб, ушун ҳар томонлама қамраб олиш мақсадида мавзуларнинг бир қисmini муътақид ишлашга тавсия қилинган.

Муаллиф С.Мажитова томонидан тузилган «Социолингвистика» фани
фан дастурини амалиётга жорий этиш тавсия қилинади.

Shrinivas

Ўзбекистон-Финландия педагогика
институтини Бошланғич таълим ва
гуманитар фанлар факультетини
“Бошланғич таълим методикаси”
кафедраси катта ўқитувчиси
филология фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD) Катомов Нодир
Найшомович

